

**Årsmøde i Landsforeningen
af Menighedsråd
Nyborg Strand
Søndag den 8. august 2021**

Oplæg til inspiration

Hans Raun Iversen
hri@teol.ku.dk

KØBENHAVNS UNIVERSITET

To spørgsmål til drøftelse:

- 1) Skal kirken ledes som kirke? Har menighedsrådene deres mandat som tillidsfolk fra lægfolket: de døbtes præstedømme i kirken – eller fra staten? Hvilke konsekvenser har det i givet fald?**
- 2) Kunne det gavne arbejdet i menighedsrådene og dermed folkekirken, hvis menighedsrådene havde et klart formuleret formål? Og hvordan kunne et sådan formål formuleres?**

Alternativ morgensang:

Genlyd og spejling

1.Som sol der rammer klodernes gang
og henter dem ind i dagen
er sød musik og morgensang
der synger sig ind i krop og sind
når hjertesproget er sagen.

(Jens Rosendal 2005)

2. Nu blitzer edderkoppespind i graner
hen mod skoven trækker morgensvaner
hvert nattedyr forsvinder i sin hule
Guds sol er stået op
den varmer koens krop
og hestens mule
(Ester Bock 1977/2004)

3. Denne morgens mulighed.

Vi har luft i vore lunger.

Hænder, øjne, ører, tunger,

levende og glade unger.

||: *Denne morgens mulighed!* :||

(Johannes Møllehave 1992)

4. Solen begynder at gløde.

Mørket i verden har tabt.

Lad os gå ud for at møde

lyset, Gud lige har skabt.

(Lars Busk Sørensen 1990/2006)

5. Vær vågen en tidlig morgen

Når lyset lige er vendt

Så møder du lysets engel

En engel som Gud har sendt

(Ellen Heiberg 2004)

6. Daggryet lister sig frem over himlen
spejles i tusind reflekser på vand
løftes af bølger og natsalte tårer
brister i lys mod den østvendte strand
lægger den kommende dag i min favn
at leve og bruge i Jesu navn
(Lisbeth Smedegaard Andersen 2016)

7. Du er lyset, du, der kommer

til os, når vi kun ser nat,

så vi overrumplet fatter,

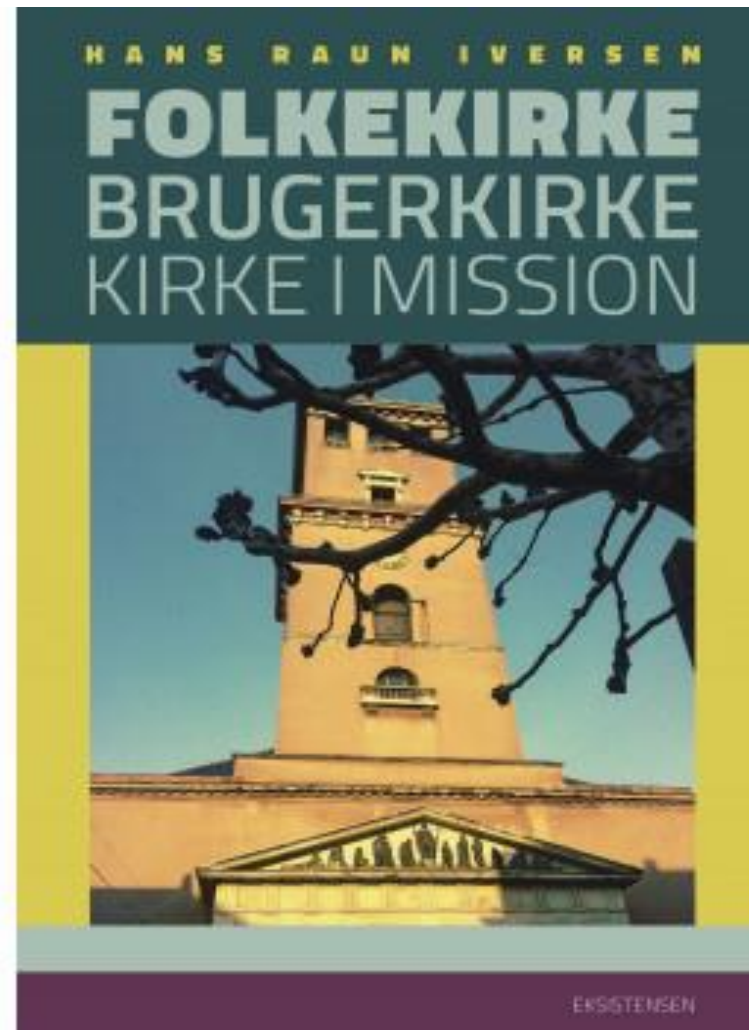
at vi aldrig er forladt.

Lad os lyse, som du lyser!

||: *Gud gør jorden ny igen!* :||

(Holger Lissner 2016, sidste vers af *Lyset vælder ind i verden*)

Oplægget bygger på min bog fra januar 2021 fra forlaget Eksistensen (250 kr., dog 200 kr. i dag).

Folkekirkenes styrkepunkter

- 1) Den bedst mulige finansiering via kirkeskatten*
- 2) Leverer som kulturinstitution noget, folk har brug for*
- 3) Er selvudtømmende med mange gratisydelser for alle*
- 4) Har et godt match mellem sin kristendomsform og folkekulturen*
- 5) Har en decentral og antiautoritær opbygning*

Folkekirkenes styrkepunkter

- 6) Frivilligheden samvirker med den kirkelige orden*
- 7) De mange små, ofte lokale traditioners samspil med den store fortælling*
- 8) Der er kvinder både bag og foran det meste*
- 9) Salmesangstradition er et godt lærestykke i deltagelse i kirken*
- 10) Skabelsesteologien styrker kirkens forhold til mennesker af alle slags*

Menighedsråd som tillidsfolk for de døbtes præstedømme?

IC Christensens idé var trefoldig:

- 1) at folkekirken, som det da også skete fra 1903, skulle gå foran i en demokratiseringsproces med almindelig valgret, også for kvinder,**
- 2) at der på grundlag af arbejdet med menighedsråd på sogneplan kunne udvikles en demokratisk ledelseserfaring, som efterhånden kunne finde udfoldelse på folkekirkenes øvrige niveauer og**
- 3) ikke mindst at folket kunne få kærlighed til deres kirke ved at få indflydelse på den**

Modstand mod og angst for en række forhold skadede menighedsrådene i det 20 århundrede

- 1) demokrati,**
- 2) kirketugt ved fromme lægfolk,**
- 3) devaluering af præsteembedet pga. menighedsrådenes kaldsret,**
- 4) menighedsrådenes meget beskedne kompetencer i det 20. århundrede,**
- 5) lægfolkets manglende kirkelighed, som efter traditionelle kirkefolks mening diskvalificerede rådene,**
- 6) manipulerbare valgmetoder med først restriktive valglister og siden beskeden deltagelse i valgene.**

(Liselotte Malmgart: *Vilkår for liv og vækst*, Landsforeningen 2003).

Socialdemokratisk kirkepolitik i hovedpunkter:

“Du skal sørge for, at vi ikke får ballade med de hellige”. (Stauning til kirkeminister P. Dahl i 1924).

“Jeg betragter menighedsrådsmedlemmer som samfundsstøtter, de er engagerede i samfundet og de er nogle, man henvender sig til i forventning om, at de kan få noget til at ske.” (Kirkeminister Joy Mogensen i *Menighedsrådenes Blad* 7/2019)

Det almindelige eller de døbtes præstedømme

- 1) Handling og holdning taler højere end ord**
- 2) Kirken kommunikerer lige så meget med sin ordning og forhold til folk som med prædikenen**
- 3) Menighedsrådenes arbejde er en integreret del af kirkens opgave og de døbtes præstedømme.**
- 4) Enhver opdeling mellem "de ydre rammer" og "det åndelige" er af det onde**
- 5) Menighedsrådene er ikke statens forlængede arm, men tillidsfolk for de døbtes præstedømme?**

Bibelens udsagn om de døbtes præstedømme

- **"I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk, for at I skal forkynde hans guddoms-magt, han som kaldte jer ud af mørket til hans underfulde lys. I, som før ikke var et folk, men nu er Guds folk, I, som ikke fandt barmhjertighed, men nu har fundet barmhjertighed" (1 Pet 2,9-10).**

For Luther er dåben en udrustning til kirkens opgaver:

- **1) forkynde, 2) døbe, 3) forestå nadverfejring, 4) forestå sjælesorg og modtage skriftemål, 5) bede for andre, 6) ofre (inkl. sit eget liv) og 7) bedømme læren og lede kirken samt 8) tjene næsten i alle ting**

Der findes altså ingen kristelig gerning eller kirkelig funktion, som det ikke er givet alle døbtte kristne at udøve.

Kirkens offentlige forkyndelse varetages af præsterne

- **I praksis er præsterne på godt og ondt "nøglepersoner" i kirkernes brede kontakt med folk i sognet. Samtidig er de menighedsrådenes husteologer og repræsentanter for – eller i hvert fald med kendskab til – 2000 års verdensomspændende kristendom. Derfor lider et sogn under det, hvis man skal leve længe uden præst – eller hvis samarbejdet med præsten i menighedsrådet ikke fungerer. Det værste mareridt, man kan forestille sig, er dog en folkekirke uden lokalt forankrede menighedsråd.**

Menighedsrådene har fået deres fuldmagt i det 21. århundrede

- **To ændringer i Lov om Menighedsråd i det 21. århundrede:**
- **1) § 1 siger siden 2006, at både de "kirkelige og de administrative anliggender" i sognet styres af menighedsrådet**
- **2) § 37 fastslår siden 2007, at præstens uafhængighed af menighedsrådet i "forkyndelse, sjælesorg og undervisning" handler om den metodefrihed, som enhver, fx en lærer, også bør have**
- **3) Siden 2003 fastslår Økonomiloven, at kirkeministeren ikke kan blande sig i lokalkirkeskattens størrelse og anvendelse**

Lægfolk og præster i menighedsrådene er kirkens tillidsfolk med følgende opgaver – i prioriteret rækkefølge

- **a) medarbejdere for kirke og kristendom i sognet**
- **b) kirkeledelse valgt af kirkefolket i sognet**
- **c) grundled i folkekirkens organisation nu og i fremtiden**
- **d) folk med et mandat i lokalsamfundet**
- **e) bestyrere af de selvejende kirkebygninger**

Kirkens øvrige ansatte medarbejdere

- **I den første Lov om kirkers bestyrelse fra 1915 blev det slået fast, at menighedsrådene havde, ligesom de fortsat har, alle arbejdsgiverfunktioner i forhold til kirkefunktionærerne, der i dag omfatter ca. 8500 ansatte.**
- **Der er en stigende bevidsthed om, at folkekirken medarbejde alle bidrager til kirkens mission. Det gælder måske klarest, når organister har syn for musikkens bidrag til folkekirken forkyndelse.**
- **Derfor er der brug for, at begge partnere i forhandlinger om overenskomster har tæt føling med kirkens opgaver, hvad statens repræsentanter ikke kan forudsættes at have.**

Kirkens identitet og kirkens politik hænger sammen

- 1) Fastholdes det, at menighedsrådenes medlemmer som kristne mennesker er valgt til at have ansvar for en kristen kirke, er der mange spørgsmål, som det er lettere at svare på.**
- 2) Demokratisering af Fællesfonden, Landsforeningens overtagelse af forhandlingsretten og fastsættelse af retningslinjer for kirkens tilstedeværelse i tyndt befolkede områder, er ikke primært et spørgsmål om magt eller om kompetencefordeling mellem stat og kirke, men om hvordan kirken kan virke for kristendommen i hele folket.**
- 3) Sagerne handler om, at kirken skal ledes som kirke og ikke som en aflægger af staten.**

Første spørgsmål til drøftelse ved bordene

- **1) Skal kirken ledes som kirke? Har menighedsrådene deres mandat som tillidsfolk fra lægfolket: de døbtes præstedømme i kirken – eller fra staten? Hvilke konsekvenser har det i givet fald?**

Andet spørgsmål: Har folkekekirken et formål?

- **Alle andre kulturinstitutioner i Danmark fungerer i forhold til en særlig lov, fx biblioteksloven eller museumsloven, og der er her anført et formål for institutionens virke.**
- **Folkekirken har hverken formålsformulering eller en kirkelov, men i stedet en uigennemskuelig ledelse, som vi senest har set resultaterne af under corona-nedlugningen.**

Seks forslag til en formålsformulering for folkekirken

- 1) At Jesus Kristus må bo ved troen i hjerterne (Ef 3,17)**
- 2) At rejse tro og tegn på Guds Rige (1981)**
- 3) At gøre Jesus Kristus kendt og troet, så vidt det står til mennesker – gennem følgeskab med kristent vidnesbyrd (2003)**
- 4) At forkynde Kristus som hele verdens frelser (2006)**
- 5) At gøre det, som kirken er sendt for at være, gøre og sige, som et vidnesbyrd om Guds Rige (2007)**
- 6) At præsentere og repræsentere kristendommen (2012)**

Camilla Sløk i *Kritisk Forum for Præstisk Teologi* 164/2021

- **...folkekirkenes sogne ville få et bedre arbejdsmiljø, hvis: 1) der var afklaring om, hvem der er ledelsen (har ledelsesretten og ledelsespligten) over personalet i forhold til opgaverne og 2) at dette skal ske under diskussion af, hvad folkekirkenes formål er. Formålet er forkyndelse af Kristus som verdens frelser. Men hvordan dette skal udføres i praksis igennem kirkelige handlinger og aktiviteter, fører til spørgsmålet om, hvem der skal lede og bestemme over personale og økonomi i folkekirken...**

Landsforeningens anbefalinger om menighedsrådenes opgaver

- **Sørge for gode rammer for gudstjenesterne og andre kirkelige handlinger**
- **Planlægge og sørge for gode rammer om andre aktiviteter i sognet**
- **Ansætte og være arbejdsgivere for kirkefunktionærer**
- **Kalde/ansætte præst(er)**
- **Være offentlig forvaltningsmyndighed**
- **Vedligeholde kirkebygning, sognegård og øvrige bygninger**
- **Vedligeholde kirkegården og evt. øvrige jorder**
- **Kommunikere med omverdenen**
- **Sikre den daglige drift**
- **I valgår: Sætte et nyt hold**

Andet spørgsmål til drøftelse ved bordene

2) Kunne det gavne arbejdet i menighedsrådene og dermed folkekirken, hvis menighedsrådene havde et klart formuleret formål? Hvordan kunne et sådan formål formuleres?

Seks forslag til en formålsformulering for folkekirken

- 1) At Jesus Kristus må bo ved troen i hjerterne (Ef 3,17)**
- 2) At rejse tro og tegn på Guds Rige (1981)**
- 3) At gøre Jesus Kristus kendt og troet, så vidt det står til mennesker – gennem følgeskab med kristent vidnesbyrd (2003)**
- 4) At forkynde Kristus som hele verdens frelser (2006)**
- 5) At gøre det, som kirken er sendt for at være, gøre og sige, som et vidnesbyrd om Guds Rige (2007)**
- 6) At præsentere og repræsentere kristendommen (2012)**